

PRODROMUS NAŠEHO BLANOKŘÍDLÉHO
HMYZU.

PRODROMUS
HYMENOPTERORUM PATRIAE NOSTRAE.

Uspořádal:

L. B A Ě A.

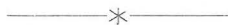
Labore:

Spoluautoři:

Coauctoribus:

FR. GREGOR, AUG. HOFFER, KL. ŠPAČEK, OLDŘ. ŠUSTER, A.
MIL. ZÁLESKÝ a VIL. ZAVADIL.

Vychází péčí a redakcí univ. doc. Dr. J. OBENBERGRA.

Pars V.

FRANTIŠEK GREGOR, LEONTIN BAĚA: Podřád *Symphyta*
(*Chalastogastra*, *Tenthredinoidea*).

Fam.: *Tenthredinidae*,

Subfam.: *Tenthredininae*.

—

P R A H A 1941

225.

*Fr. Gregor — L. Baťa:***Čeď: TENTHREDINIDAE.**

Nejrozsáhlejší a nejtypičtější čeď bylinných vos, vyznačená hlavně těmito nápadnými znaky habitu a stavby: 1.) Uzavřená kubitální pole jsou nejméně dvě. 2.) Tykadla mají (až na malé výjimky) konstantní počet 9 článků. 3.) Zadeček je vždy široce přisedlý a více méně válcovitý nebo vejčitý, nikdy nápadně deprimovaný, spíše, a to jen zřídka, se stran komprimovaný a také nikdy nápadně štíhlý nebo zase široce robustní. 4.) Kladélková pochva přechází jen o málo hrot zadečku.

Larvy žijí zpravidla volně na rostlinách, řidčeji uvnitř nebo v hálkách a představují normální typ s dobře vyvinutými 6—8 páry panožek. Jsou však i podivné výjimky ve tvaru a vzhledu larev.

Systematické rozdělení na základě nervatury je dosti jasné a jeví se jako 6 podčeďí, celkem dobře ohraničených a jen zřídka se znaky zdánlivě se prostupujícími.

Podčeď: TENTHREDININAE.

Radiální pole s příčkou, basální nerv ústí daleko od kořene kubit. Všecky 3 kubitální příčky jsou zřetelně vyvinuty. Humerální pole není nikdy na stopce. Habitem spíše větší bylinné vosy, často s pestrým zbarvením. Ve stř. Evropě 10 rodů.

Rod: **SCIAPTERYX** Steph.

(Stephens, Ill. Brit. Ent. Mand. 1835.)

Jen 2 druhy, oba i u nás téměř všude, ale nikdy příliš hojně, na jaře až do května. Jsou nápadné zavalitějším tělem.

S. costalis F.

(Fabricius, Syst. ent. 1775.)

Rozšíření: Stř. Evropa, Pobaltí.

Pozorování: Je sice u nás doložena ze všech větších okrsků, ale zprávy nenavěštějí hojnému výskytu. Larvu, žijící na *Ranunculus acer*, rozpoznal teprve Rud. v. Stein.

Lokality: Všude (ubique).

S. consobrina Klug.

(Klug, Mag. Ges. Berlin 1814.)

Rozšíření: Severnější část stř. Evropy.

Pozorování: Platí o ní totéž, co o předešlé. O vývoji však nejsou dosud zprávy.

Lokality: Všude (ubique).

Rod: **TENTHREDO L.**

(Linné, Syst. nat. 1758, *Tenthredella* Rohwer, Proc. U. S. Nat. Mus. 1910.)

Staré Linnéovo pojmenování bylo ovšem míněno v širším smyslu a dalo název celé skupině bylinných vos. Ale vlastní rod je zcela dobře vymezen silně konvergentními očima a normálně vyvinutými zadními kyčlemi, čímž se shoduje leda s následujícím rodem *Allantus* F. (viz však tento!). Proto byly dříve oba rody částečně slučovány. Rohwer zavedl pojmenování *Tenthredella* a ponechal Linnéův název pro rod *Allantus*, což přijal i Enslin, ale není k tomu zvláštních důvodů. Rod je rozšířen ve všech oblastech a jen ve střední Evropě žije na 30 druhů, velká většina i u nás. Některé druhy patří k nejobyčejnějším našim pilatkám, jiné jsou aspoň místy hojné a jen málo z nich je opravdu vzácných. Žijí zpravidla jen v 1 generaci od května do července, v horách ještě v srpnu, larvy do podzimu na různých nízkých rostlinách a zdá se, že jsou euryphagové. Leč vývojová stadia nejsou namnoze známa a někdy ani u zcela běžných druhů.

T. maculata Gff.

(Geoffroy, Hist. abr. Insect. 1762.)

Rozšíření: Celá Evropa.

Pozorování: Téměř všude, ale jen v teplejších polohách poněkud hojnější, u nás nikde obecná, ačkoliv je nápadná žlutými kresbami. Vývoj neznámý.

Lokality: Téměř všude (fere ubique). — Forma (var.) *atricollaris* Enslin (D. Ent. Zt. 1912) byla nalezena dosud jen v záp. Slovensku.

T. mesomelas L.

(Linné, Syst. nat. 1758.)

Rozšíření: Evropa, Sibiř, Japonsko.

Pozorování: Všude obecná, u nás zpravidla v typické rase s delšími tykadly. Rassa s kratšími tykadly, kterou Enslin nazval var. *miceras* a k níž patří také tmavší forma s černými mesopleurami, var. *obsoleta* Klug, je patrně samostatný druh, žijící v horách, na př. v Karpatech a jiných středohořích. O té nemáme bezpečných zpráv. Larva euryphagně na různých rostlinách.

Lokality: Všude (ubique). — Forma *mesopleuralis* Ensl. (obdobná s *obsoleta* Kl.)

M: Žákova hora (leg. Syrovátka, coll. Gr.).

T. mandibularis F.

(Fabricius, Syst. Piez. 1804.)

Rozšíření: Stř. Evropa.

Pozorování: Celkem nevzácný druh, u nás skoro všude, ale hojněji jen v lesích, zvláště horských, s porosty *Tussilago* nebo *Petasites*, na nichž žije larva.

Lokality: Všude (ubique).

T. temula Scop.

(Scopoli, Ent. Carn. 1763.)

Rozšíření: Evropa, Sibiř.

Pozorování: Obecný druh, i u nás všude hojný na keřích a okoličnatých. Silnějsími tykadly se blíží rodu *Allantus*, kam býval i čítán.

Larva není dosud spolehlivě popsána.

Lokality: Všude (ubique).

T. rubricoxis Ens.(Enslin, D. Ent. Zt. 1912, *rufipes* Klug, Mag. Ges. Berlin 1814, non Linné.)

Rozšíření: Stř. Evropa.

Pozorování: Vzácnější druh, nejvíce v horách, tak na př. na Šumavě (Böhmerwald) a v Rudohoří (Erzgebirge), kde ji našel Kuběs u Maria Sorg. Larvu popsal R. v. Stein, jenž ji našel na *Senecio silvaticus* a *nemorensis*.

Č: Krásetín, Drahotěšice u Č. Bud. (Ba.), Velešín (Šust.), Kolín (Kub.).

M: Milkov 1 ♀ (MB, Slav.), Lysá Hora, Ubušín (Gr.).

T. procera Klug.

(Klug, Mag. Ges. Berlin 1814.)

Rozšíření: Stř. Evropa.

Pozorování: Sporadicky v celém areálu rozšíření, také u nás jen místně a ojedinele. Larva na *Symphytum officinale* a *Petasites* (Brischke-Zaddach).

Č: Babice (Kub.), Koroseky (Ba.).

M: Milkov 2 ♀♀ (Slav.), Jičina, Kelč, Jistebník, Bystre, Suchdol (Gr.).

T. atra L.

(Linné, Syst. nat. 1758.)

Rozšíření: Evropa, Sibiř.

Pozorování: Obecný druh, značně variabilní. Vedle typické formy je zejména hojná var. *Scopolii* Lepelletier (Faune Franc. 1830, *dispar* Klug) s bílou skvrnou na metapleurách. Larva na nízkých rostlinách, podobá se nápadně larvě *T. moniliata*.Lokality: Typ. a var. *Scopolii* Lep.: Všude (ubique). — Var. *ignobilis* Klug (l. c.) je vzácná forma s červenou páskou abdomina u ♀: Ubušín, Jičina (Gr.). — Forma *nobilis* Konow: Totéž zbarvení, ale u f. *Scopolii*: Brno-Ráječek (Gr.) — F. *pseudoscotica* Ens.: M: Milkov (Slav.). — F. *transigens* Ens.: 1 ♂ Ubušín (Gr.). — F. *masculina* f. n. (Gr.). (Orbitis infra albis, coxis anterioribus lucidis, pronoto nigro.): 1 ♀ Říčany (Bohem.) 25. VI. 1892 (ZM, coll. Duda).**T. Semseyi Mocs.**

(Mocsáry, Mag. Ak. Term. Ertek 1883.)

Rozšíření: Švýcarsko, Německo (Slezsko), Maďarsko, Slovensko, Morava.

Pozorování: Podle dosavadních sporých nálezů jde o druh nepochybně vzácný, jehož přesné rozšíření je nesnadno stanovit.

Lokality: M: ♂♀ Macocha, Smrk, Javorník a Dlouhá u Frenštátu, Ubušín (Gr.), Luhačovice, Čejč (Šust.). — 1 ♂ z Javorníku má metapleury s bílou skvrnou, zad. tibie vpředu bíle pruhované a články tarsů 2.—5. bílé. (1 ♂ ex Javorník in Moravia metapleuris albomaculatis, tibiis postremis albobstriatis, articulis tarsorum 2.—5. albis.)

T. trabeata Klug.

(Klug, Mag. Ges. Berlin 1814.)

Rozšíření: Stř. Evropa.

Pozorování: Vzácný a spíše horský druh. U nás dosud jen zřídka na Moravě a v sousedství na Slovensku.

M: Vel. Javorník, Bystřička, Kunčice (Gr.).

T. limbata Klug.

(Klug, Mag. Ges. Berlin 1814.)

Rozšíření: Evropa, Sibiř.

Pozorování: Při značném rozšíření jen velmi lokální. Mocsáry jej udává ze Slovenska, kde jej skutečně našel také Gregor (Korytnica 1 ♀). Je tedy zcela možný i na Moravě.

T. moniliata Klug.

(Klug, Mag. Ges. Berlin 1814.)

Rozšíření: Evropa, Sibiř.

Pozorování: Není vzácností, ale vyskytuje se vždy jen porůznu a to ve 2 formách. Larva snad na Heracleum a Menyanthes.

Lokality: *Forma typica:*

Č: Žlábka (ZM, Sek.), Koroseky, Vidov (Ba).

M: Milkov (Slav.), Ubušín, Jičina (Gr.), Rovečná (Syrovátka).

F. flavilabris Gimmertal, Arb. naturf. Ver. Riga 1847.

Č: Hradec Král. (ZM, Uzel), Budislav (ZM, Obenb.), Srubec (Ba).

M: Milkov (MB, Slav.), Ubušín, Jičina (Gr.), Mor. Rovětín (ZM, Syrovátka).

T. fagi Panz.

(Panzer, Fauna Ins. Germ. 1798.)

Rozšíření: Evropa, Sibiř.

Pozorování: Velmi lokální a jen tu a tam trochu hojnější. Larva byla nalezena na Sorbus aucuparia, imago bývá v hajních porostech.

Č: Kolín, Vel. Osek (Kubes), Litovel, Neratovice, Závist (ZM), Doubravice, Srubec, Krásetín (Ba).

M: Litovel, Milkov (Slav.), Brno, Ubušín, Jičina, Suchdol (Gr.).

T. albicornis F.

(Fabricius, Spec. Ins. 1781.)

Rozšíření: Stř. Evropa, Sibiř.

Pozorování: Poměrně hojnější, jen v otevřených rovinách vzácný.

U nás je doložen hojně z obou zemí a také ze sousedního Slovenska.

Lokality: Téměř všude (fere ubique).

T. velox F.

(Fabricius, Suppl. ent. syst. 1798.)

Rozšíření: Stř. Evropa, Sibiř.

Pozorování: Nehojný druh a spíše v horských polohách, tak v severní oblasti Karpat. U nás je několik nálezů z obou zemí a rovněž ze sousedního Slovenska. Larva na listnatých křovinách.

Lokality: Č: Kromě starších zpráv doložena jen z oblasti kol Krkonoš (Riesengebirge) (ZM, Obenb.).

M: Krátká u Frenštátu, Radhošť, Beskydy (Gr.).

F. nigrolineata Gam.

Č: 1 ♂ Vůznice (ZM, Kheil).

M: Vysoká u Vsetína (Gr.).

T. bipunctula Klug.

(Klug, Mag. Ges. Berlin 1814.)

Rozšíření: Celá Evropa.

Pozorování: Je hojnější jen v hornatých krajích. U nás celkem vzácná a místní v pahorkatinách, kdežto v horských pásmech Sudet bývá i hojná.

Č: Rožmitál (ZM, Syrovátka), Drahotěšice (Ba.).

M: Litovel (Slav.), Ubušín, Trojačka (Gr.).

T. flavicornis F.

(Fabricius, Spec. Ins. 1781.)

Rozšíření: Evropa.

Pozorování: Hojný druh, u nás všude, byť i ne vždy hojně. Larva prý na *Aegopodium podagraria* (Brischke). Mezi typem se vyskytuje často *f. luteicornis* Fabr. s úplně černým mesonotem.

Lokality: Všude (ubique).

F. temporalis Ens., je řídká odrůda se žlutými spánky.

Č: 1 ♀ Krásetín (Ba.).

M: Ubušín (Gr.).

T. livida L.

(Linné, Syst. nat. 1758.)

Rozšíření: Evropa.

Pozorování: Obecný druh, nejčastěji ve *f. dubia* Ström s černým abdomenem.

Lokality: Všude (ubique). — *F. pronotabilis* Ens. dosud jen na Moravě: Ubušín, Beskyd (Gr.).

T. olivacea Klug.

(Klug, Mag. Ges. Berlin 1814.)

Rozšíření: Stř. a sev. Evropa, stř. Asie, Sibiř.

Pozorování: Nevzácný druh a u nás téměř všude, ale bývá často přehlížen pro nápadně stejný habitus s *Rhogogaster viridis* L. V materiálu ZM našel Gregor dvě nápadnější odchylky: f. *Sekerae* f. nova Gregor. — Nohy skoro celé černé, jen tibie a tarsi prvních dvou párů vpředu světlé. — Pedibus fere totis nigris, tibiis tantum atque tarsis antice claris). — 2 ♀ ex Braunau (Sudet.) in coll. ZM, leg. Sekera. —

Forma nova bohémica ♂ Gregor: Zadní orbity vespod bílé, u očí na temeni bílá skvrna, kyčle a trochantery prvních 2 párů skoro celé bílé, mesosternum dole žlutohnědé, pronotum a teguly bíle vroubené, (Orbitis postice albis, vertice prope oculos albomaculato, coxis et trochanteribus anterioribus fere albis, mesonoto subtus luteobrunneo, pronoto et tegulis albocinctis.) — 1 ♂ ex Braunau (Sudet.) in coll. ZM, leg. Sekera.

Lokality: *Forma typica:* Všude (ubique). — Var. *nigrovittata* Ens. M: Hodonín, Trojačka, Ubušín (Gr.).

T. ferruginea Schrank.

(Schrank, Beitr. z. Naturg. 1776.)

Rozšíření: Stř. a sev. Evropa, Sibiř.

Pozorování: Méně hojný druh, ale i u nás skoro všude a to jak v typické formě tak i v hojně f. *rufipennis* Fabricius (Ent. syst. 1793). Vedle těchto i jiné odchylky a přechody. Larva na Salix, Alnus, Spiraea a j., tedy jistě euryphagní.

Lokality: *Typ* a f. *rufipennis* F. všude (ubique).

F. *leucaspis* Ens. s bíle skvrnitým štítkem:

M: Loučka (Gr.).

F. *rufisternis* Ens. a *conspicua* Klug.:

M: Loučka (Gr.).

T. vespiformis Schrank.

(Schrank, Enum. Ins. Austr. 1781.)

Rozšíření: Stř. Evropa, Belgie.

Pozorování: Lokální a vzácný druh, u nás doložený skoro jen z Moravy.

Č: 1 ♀ ZM (leg. Duda, sine indicatione loci).

M: Ubušín, Bořetice, Kelč (Gr.), 1 ♀ Brno (Stejskal). Také na Slovensku (Gr.).

T. solitaria Scop.

(Scopoli, Entom. Carn. 1763.)

Rozšíření: Evropa.

Pozorování: Nevzácný druh, u nás doložený ze všech krajů, místy i v hojnějším počtu. Imago bývá vždy na kvetoucích prýšcích (Euphorbia), kde patrně žije i larva.

Lokality: Všude (ubique).

T. Cunyi Konow.(Konow, Revue d'entom. 1886, *chyzeri* Mocsáry, Term. Füz. 1891.)

Rozšíření: Evropa, Sibiř.

Pozorování: V Evropě je omezen pouze na vyšší pohoří a poměrně hojnější je jen v Alpách. Byl nalezen v Krkonoších (Riesengeb.), ZM, leg. Obenb., a také v Tatrách (FRH, M Brat.). Není vyloučen i na našem území.

T. balteata Klug.

(Klug, Mag. Ges. Berlin 1814.)

Rozšíření: Stř. a sev. Evropa.

Pozorování: Borealpinní obyvatel chladnějších poloh a převážně v horách, na př. v Krkonoších (Riesengeb.), ZM, leg. Obenb., dosti hojně místy na Šumavě (Böhmerwald) (Plöckenstein, leg. Ba). Larva je euryphag.

Č: Moráň (ZM, Duda).

M: 1 ♀ (ZM, Duda, sine indic. loci), 1 ♀ f. *albimaculata* Ens. Žákova Hora (leg. Syrovátka).**T. colon Klug.**

(Klug, Mag. Ges. Berlin 1814.)

Pozorování: Nevzácný druh v lesích, zejména horských. Larva prý na *Epilobium* a j., asi euryphagně.Lokality: Téměř všude (fere ubiqua). — F. *nigriventris* Ens. forma ♀ s abdominem úplně černým.

Č: Čes. Brod (Pfl.).

M: Ubušín, Radhošť (Gr.).

Rod: ALLANTUS Panz.(Panzer, Fauna Ins. Germ. 1805, *Tenthredo* Linné, Syst. nat. 1758.)

Liší se od předešlého rodu hlavně kratšími a silnějšími tykadly, také kratším a silnějším tělem a zpravidla i pestřejšími kresbami. Z tohoto velmi početného rodu žije ve stř. Evropě a jejích okrajích jen asi 30 druhů a z těch jen malá část vskutku hojných. Mediteranní druhy pronikají vzácně až do Moravy, ba i do Čech. Hojnější naše druhy nalezneme často hromadně na Umbelliferách. Doba letu je různá, některé druhy poletují již od května, jiné od června, ale pak až skoro do podzimu, asi jen v jediné protáhlé generaci. O vývojových stádiích víme jen málo, lze však soudit, že všechny druhy žijí na nízkých rostlinách, patrně jako euryphagové.

A. costatus Klug.

(Klug, Mag. Ges. Berlin 1814.)

Rozšíření: Záp. Asie, vých. Evropa, Maďarsko, Slovensko.

Pozorování: Pontický druh, pronikající až do záp. Slovenska, kde byl nalezen 1 ♂ (Hffr, 1936). Před tím byl zjištěn také u Mukačeva (Gr.) a to ve f. *graeca* Konow, se stř. těbiemi převážně černými a bez žluté skvrny na pronotu. Výskyt na již. Moravě není tedy vyloučen.

A. bifasciatus Müll.

Rozšíření: Již. a stř. Evropa.

Pozorování: Podle Enslina spíše v západní části Evropy jako vikariant předešlého. Byl nalezen u Bratislavy (M.Brát.) a je zcela možný i v sousedství.

A. Stecki Konow.

(Konow, D. Ent. Zt. 1888.)

Rozšíření: Již. a stř. Evropa.

Pozorování: Také tento jižnější druh, hojnější zvláště v Alpách, nebyl u nás naprosto bezpečně zjištěn, neboť doklad z Čech udávaný nemohl být ještě revidován. Byl však nalezen také v býv. Podkarpatské Rusi pod Hoverlou (1 ♂, leg. Gr.).

Lokality: Radotín (Pfl.) ?

A. caucasicus Ev.

(Eversmann, Bull. soc. nat. Mosc. 1874.)

Rozšíření: Záp. Asie, vých. Evropa, Rumunsko, Maďarsko.

Pozorování: Tento pontický druh nebyl u nás ještě zjištěn, ale i jeho výskyt je možný. Gregor nalezl 1 ♀ (Turbat, býv. Podk. Rus 4. VII. 1925), odchýlnou od typických kusů skoro bez žlutých kreseb i od žlutě kreslených forem, a popsal ji jako var. *subcarpathica* Gregor (Čas. Č. Spol. Ent. 1927).

A. Kiefferi Konow.

Tento východní druh byl dříve znám jen z Rumunska. Jest tedy třeba dodat, že jej nalezl Gregor také u Parkanu (nyní Maďarsko), VI. 1937.

A. Rossi Panz.

(Panzer, Fauna Ins. Germ. 1805.)

Rozšíření: Evropa, Sibiř.

Pozorování: Nevzácný druh, ale hojnější jen v teplých polohách, u nás na př. na již. Moravě a v Polabí, jinak jen velmi pořídku a leckde i chybí. Velmi variabilní v kresbách. Larva prý na *Verbascum* a *Scrophularia*.

Lokality: *Forma typica*: Skoro všude (fere ubiquae)

F. obesus Mocsáry, Term. Füz. 1880, je pestřeji zbarvená a vyskytuje se častěji mezi typem.

Č: Motol, H. Ročov (Šust.), Krásetín (Ba.).

M: Ubušín, Suchdol (Gr.).

A. sabariensis Mocs.

(Mocsáry, Term. Füz. 1880.)

Rozšíření: Jihových. Evropa, Maďarsko, Morava.

Pozorování: Pontický prvek, nalézáný ještě v uherské nížině, a jednou i na již. Moravě. Tento exemplář se však zbarvením liší tak značně od typu, že jej Gregor popisuje jako f. nova *moravica* Gregor: Scutellum a postscutellum černé, nikoliv žluté, žlutočervené zbarvení ter-

gitů se šíří i na sternity, které jsou u typu veskrze černé. (Scutello et postscutello nigro, segmentis 3—5 etiam in ventrali parte flavorubris.)

Patria: Uherčice (Moravia merid.) 1 ♂ coll. Gregor.

A. flaveolus G m.

(Gmelin-Linné, Syst. nat. 1790.)

Rozšíření: Evropa, Malá Asie.

Pozorování: Velmi lokální druh. Udává jej již Stein bez bližšího označení lokality a také Gradl z Chebu (Eger). Kromě toho jsou také u nás zcela ojedinělé nálezy. Larva na Bupleurum (Kaltenbach) a na Sinapis (Curtis, Smith).

Č: Jičín 3 ♀♀ (ZM, Duda).

M: Milkov (Slav.), Ubušín (Gr.), Uherčice (Hffr., Gr.). — Kusy z Uherčice nesouhlasí zcela s popisem a Gregor nevylučuje možnost nové specie.

A. zonulus Klug.

(Klug, Mag. Ges. Berl. 1814.)

Rozšíření: Evropa, sev. Afrika, Malá Asie.

Pozorování: Jeden z nejhojnějších druhů, až do pozdního léta na Umbelliferách. Larva na Hypericum perforatum (R. v. Stein, Wien. Ent. Zt. 1929).

Lokality: Všude (ubique).

A. distinguendus Stein.

(R. v. Stein, Entom. Nachr. 1885-6.)

Rozšíření: Evropa.

Pozorování: Lokální a dosti vzácný druh, velmi podobný předešlému a proto teprve v novější době správně rozpoznávaný.

Č: Košíře (ZM, Sek., Šust.), Radotín, Károv (Šust.).

A. amoenus Grav.

(Gravenhorst, Vergl. Übers. zool. Syst. 1807.)

Rozšíření: Již. a stř. Evropa.

Pozorování: Průměrně nevzácný, i v méně teplých polohách. U nás všude byt i ne vždy hojně.

Lokality: Téměř všude (fere ubique).

F. *inversa* A. Costa se žlutou páskou i na 3. a 4. tergitu je tu a tam mezi typem.

Č: Kutná Hora (Zav.), Protivín (ZM).

A. scrophulariae L.

(Linné, Syst. nat. 1758.)

Rozšíření: Evropa, Malá Asie.

Pozorování: Hojný druh. Larva na Scrophularia a Verbascum, kde bývá i imago.

Lokality: Téměř všude (fere ubique).

A. propinquus Klug.

(Klug, Mag. Ges. Berl. 1814.)

U nás nebyl dosud nalezen, ačkoliv je možný, neboť jsou nálezy z býv. Podk. Rusi (Gregor, Klička). Jinak je znám jen z již. a vých. Evropy.

A. zona Klug.

Rozšíření: Evropa.

Pozorování: Lokální a vzácný. Udává jej z Kaplitz Kirchner a Strobl. U nás jen málo nálezů. Larvu našel na *Hypericum* R. v. Stein a popsal ji (Wien. Ent. Zt. 1929).

Č: Kolín (Kub.), Chuchle, Všeroky (Šust.).

M: Milkov (Slav.), Ubušín, Jičina, Ostopovice (Gr.).

A. vespa Retz.

(Retzius, Gen. Spec. Ins. 1783.)

Rozšíření: Evropa, Sibiř.

Pozorování: Platí za hojnější druh, ale u nás se vyskytuje celkem jen sporadicky. Hojnější je na Slovensku, odkud zaznamenal Gregor také f. *omnicincta* Ens. Larva na různých keřích, asi jako euryphag.

Č: 1 ♀ (ZM, Duda, sine indic. loci), okolí Prahy, Polabí (Šust.).

M: Ubušín, Kelč, Jičina, Uherčice (Gr.), Brno (Stejskal).

F. stigmatica Ens.

Č: 1 ♂♀ (ZM, Duda, sine ind. loci).

A. marginellus F.

(Fabricius, Ent. Syst. 1793.)

Rozšíření: Evropa, záp. Asie.

Pozorování: Sporadicky v celém areálu rozšíření. U nás podle Šustery všude, v teplejších a nižších polohách. Larva na nízkých rostlinách.

Lokality: Všude (ubique).

F. nigrrior Ens.

Č: 1 ♀ Třeboň (ZM, Klap.).

M: Domorae (Gr.).

A. omissus Först.

(Förster, Stett. Ent. Zt. 1844.)

Rozšíření: Evropa.

Pozorování: Není vzácný, ale v chladnějších částech našeho území chybí. Mezi typem jsou časté f. *melanomeros* Ens. a f. *Schirmeri* Ens.

Taky f. *melanoceraea* Ens. byla nalezena.

Č: 1 ♂ Hradec Král. (ZM, Sek.).

M: Ubušín (Gr.).

Forma typica: Téměř všude (fere ubique).**A. arcuatus** Först.

(Förster: Nov. spec. Ins. 1771.)

Rozšíření: Evropa, Sibiř.

Pozorování: Nejhojnější druh a velmi variabilní. U nás všude obecný a v četných formách až do nejtmaší a dosti řídké f. *aegra* Ens. Také f. *sulphuripes* Kriechb. se vyskytuje často mezi typem. Je nesnadno řešit otázku, je-li tato žlutonohá forma bona species. Podle Steina se neliší v larválním stadiu od typu. Gregor oznamuje takovou žlutonohou formu, ale s úplně černými tykadly (Beskyd, Ubušín).

Lokality: Všude (ubique).

A. Schaefferi Klug.

(Klug, Mag. Ges. Berl. 1814.)

Rozšíření: Již. a stř. Evropa, Sibiř.

Pozorování: Spíše v teplých polohách a mnohem vzácnější než předešlý, jemuž se velice podobá i úplně stejným tvarem pilky. U nás je trochu hojnější na Moravě.

Č: Malá Skála u Turnova (ZM, Obenb.).

M: Milkov (Slav.), Brno (Stejskal), Kroměříž, Želkovice (Fiala).

A. Koehleri Klug.

(Klug, l. c.)

Rozšíření: Stř. a již. Evropa.

Pozorování: Vysloveně horský druh, neboť jde vertikálně do značné výše. Tak na př. na Šumavě vystřídává druh *arcuatus* až ve vyšších polohách. Níže v pahorkatinách je vzácný.

Č: Podkrkonoší (ZM, Obenb.).

M: Mor. Sudety (Slav.), Brestový pod Smrkem, Trojačka (Gr.), Čeložnice, Stupava (Hach.).

F. nova scutellaris Gregor: Štítek žlutý, již 3. čl. abd. po stranách žlutý. (Scutello luteo, lateribus abdominis iam a 3. segmento luteis. Hodslavice (Moravia) 1 ♀ (coll. Gregor).

Rod: PERINEURA Hart.

(Hartig, Fam. Bl.-Holzw. 1837, *Synairema* Hartig, ibid.)

Liší se od příbuzných rodů humerálním polem uprostřed staženým; u ♂ kromě toho obvodová žilka zad. křídel. Obě pohlaví jsou však tak různě zbarvena, že Hartig řadil každé do zvláštního rodu. V Evropě jen jediný zástupce.

P. rubi Panz.

(Panzer, Fauna Ins. Germ. 1805.)

Rozšíření: Stř. a sev. Evropa.

Pozorování: Nehojný druh, vždy jen velmi ojediněle poletující; ♀ je vzácnější než ♂, nezvyklý to zjev u pilatek. Vývoj není znám, imago IV—VII.

Č: Jirna (Šust.), okolí Prahy (Pfl.), Rožmitál (ZM, Syrovátka), Ránčice, Libnič, Třeboň, vesměs ♂ (Ba.).

M: Litovel, Milkov 6 ♂♂ 5 ♀♀ (Slav.), Brno, Ubušín, Jičina, Trojačka (Gr.), Rovečná (Syrovátka).

Rod: **RHOGOGASTER** K o n o w.
(K o n o w, Wien ent. Zeit. 1884.)

Větší druhy tohoto rodu upomínají habitem na *Tenthredopsis*, jimž se také blíží paralelní polohou očí (kromě *Rh. picta* ♀), ale 1. tergít je blanitě rozdělený. Ostatně jsou i uvnitř rodu rozdíly, podle kterých rozdělil Enslin rod na 2 podrody. Ve stř. Evropě je 9 zástupců, téměř všichni i u nás. Pokud je vývoj známý, jsou potravou nízké rostliny a některé dřeviny.

Podrod: **RHOGOGASTER** i. sp.

Clypeus vykrojený. Celkem statnější druhy.

Rh. picta K l u g.

(K l u g, Mag. Ges. Berl. 1814.)

Rozšíření: Středomoří, celá Evropa, Sibiř.

Pozorování: Nevzácný a v teplejších polohách i dosti hojný. U nás všude. Larva podle Rudowa na *Alnus*, ale Stein oznamuje jako živné rostliny *Genista* a *Cytisus nigricans* a popisuje larvu.

Lokality: Všude (ubique).

Rh. punctulata K l u g.

(K l u g, l. c.).

Rozšíření: Evropa.

Pozorování: Vzácnější a spíše v horách, tak na př. v pásmu Sudet dosti častý v horských polohách, řidčeji v předhoří. Larva na *Salix*, *Sorbus* a *Alnus* (Brischke).

Č: Podkrkonoší a Pošumaví (ZM, Obenb., Sek.), Kard. Řečice (Pfl.).

M: Litovel, Milkov (Slav.), Ubušín, Suchdol, Radhošť, Krátká (Gr.), 1 ♂ Brno (Stejskal).

Na Slovensku je hojnější v Tatrách.

Rh. viridis L.

(Linné, Syst. nat. 1758, *scalaris* K l u g, Mag. Ges. Berl. 1814.)

Rozšíření: Evropa, mírnější Asie, Japonsko.

Pozorování: Z nejhojnějších pilatek. Černá hřbetní prouha je více méně široká, někdy pak úplně mizí. Poletuje od května do července, larva je euryphag.

Lokality: Všude (ubique).

Podrod: **LAURENTIA** A. Costa.

Clypeus rovně uťatý. Menší druhy.

Rh. pinguis K l u g.

(K l u g, Mag. Ges. Berl. 1814.)

Rozšíření: Alpy, Karpaty.

Pozorování: Alpinský druh, nalezený ve Slovensku na Ďumbieru 2 ♂♂ (Gr.) a u Štrbského Plesa 1 ♀ (ZM, Obenb.). Snad by byl u nás možný v Beskydách.

Rh. Lichtwardti Konow.

(Konow, D. Ent. Zt. 1890.)

Rozšíření: Stř. Evropa.

Pozorování: Velmi lokální druh, ale podle Enslina na svých stanovištích hojný, snad vikariant druhu *discolor* Kl. Larva není dosud popsána, ale žije prý na *Petasites*, kde bývá také vždy imago.

M: Litovel, Milkov (Slav.), Kojetín (Gr.), Haluzice (Hach.).

Rh. discolor Klug.

(Klug, Mag. Ges. Berl. 1814.)

Rozšíření: Stř. Evropa.

Pozorování: Lokálně v pohořích, V—VII. U nás nebyl dosud nalezen a také ne v blízkém sousedství, neboť Kirchnerovo udání z Kaplitz není zcela spolehlivé. Gregor našel 1 ♂ v Karpatech (Ploj, 1100 m). Přesto není jeho výskyt vyloučen. Druh se vyznačuje nápadným sexuálním dichroismem. Imago bývá rovněž na *Petasites* (Enslin).**Rh. fulvipes Scop.**

(Scopoli, Ent. Carn. 1763.)

Rozšíření: Stř. a sev. Evropa, Sibiř.

Pozorování: Hojný druh, IV—VI, na kvetoucích keřích. Larva na *Galium*.

Lokality: Všude (ubique).

Rh. aucupariae Klug.

(Klug, Mag. Ges. Berl. 1814.)

Rozšíření: Evropa, Sibiř.

Pozorování: Rovněž hojný a stejně s předešlým, zejména na *Sorbus aucuparia*, ale o larvě sděluje Stein, že ji našel na *Galium boreale* (1929).

Lokality: Všude (ubique).

Rod: TENTHREDOPSIS O. Costa.
(O. Costa, Fauna Napoli, Tenth. 1859.)

Rod je bezpečně vyznačen celistvým 1. tergitem, paralelníma očima a uzavřenou obvodovou žilkou u ♀ (až na 1 výjimku). Habitem se podobají rodu *Tenthredo*, jsou však průměrně menší a štíhlejší. Nesnadnější je však určování některých druhů, zvláště u ♂. Přispívá k tomu jednak neobyčejná variabilita, jednak málo výrazné znaky v některých případech. Tím se také vysvětluje nomenklatorická konfuse u některých druhů. Je proto lépe nedbatí starších zpráv a odhadovati výskyt jen podle spolehlivých dokladů. Rod je rozsáhlý a jen střeoevropských druhů je na 30. Imaga létají V—VII, někdy i pozdě v létě, snad jako částečná 2. generace. Jsou 2 podrody.

Podrod: **EUTENTHREDOPSIS** Enslin (D. Ent. Zt. 1913)

Clypeus rovně ufatý nebo jen mělce vykrojený.

T. Tischbeini Frivaldszky.

(Friv., M. T. Akad. Mat. & term. Közl., 1876, *T. hungarica* Tischb., Konowi Leth.)

Rozšíření: Stř. a záp. Evropa.

Pozorování: Vzácný a spíše horský druh. Vyskytuje se zejména v celém pásmu Karpat a ojediněle sahá až do Moravy.

M: Stolová Hora 11. VII. 1934, Radhošť 12. VII. 1934 (Gr.).

T. tarsata F.

(Fabricius, Syst. Piez. 1804.)

Rozšíření: Stř. Evropa.

Pozorování: Místy hojnější, jinde jen pořádku, ale nechybí asi nikde.

Lokality: Všude (ubique).

T. litterata Gff.

(Geoffroy, Hist. abr. Ins. 1762, *carbonaria* L.)

Rozšíření: Evropa, sev. Afrika.

Pozorování: Hojný druh, u nás všude i s četnými barevnými formami ♀♀, které jsou zpravidla hojnější než zbarvení považované za typické. Přes tuto velkou variabilitu lze ♀ snadno rozeznat podle velkého a hluboce vykrojeného hypopygia, kdežto mnohem konstantnější ♂ je dobře vyznačen vykrojenou genitální destičkou. Larva na *Dactylis glomerata* (Jörgensen). Gregor popsal jako zvláštní formu var. *subcarpathica* Gr. (Čas. Č. Spol. Ent. 1927) kusy shodné jinak s f. *thoracica*, ale s černým scutellem.

Lokality: Všude (ubique).

T. nivosa Klug.

(Klug, Mag. Ges. Berl. 1814.)

Rozšíření: Švýcarsko, Maďarsko, Laponsko.

Pozorování: Boreoalpinní, ve stř. Evropě jen ve vyšších horstvech. U nás nebyla dosud nalezena, nelze ji však vylučovat. Gregor našel 1 ♀ v karpatské oblasti (Kenderešovce, 9. V. 1925.)

T. sordida Klug.

(Klug, l. c.)

Rozšíření: Stř. Evropa.

Pozorování: Hojný druh, u nás všude jak typus, tak i formy ♂♂, zejména f. *pleuritica* Ens. V materiálu Kubesově našel Gregor jeden velmi světlý exemplář ♀: U tykadel jen první 3 čl. černé, na hlavě jen ocelli, na hrudi jen švy, nohy bez černých kreseb. (1 ♀ *antennis lucidis praeter articulo 1—3, capite nisi circum ocellos lucido, suturis thora-*

cis tantum nigris, pedibus lucidis. — Patria: Kolín in Bohem., ZM, leg. Kubes.)

Lokalita: Všude (ubique).

T. pallida K o n o w.

Rozšíření: Stř. Evropa.

Pozorování: Poměrně vzácnější, u nás sporadicky téměř všude.

Lokalita: Skoro všude (fere ubiqua).

T. nassata L.

(Linné, Syst. nat. 1767, *tiliae* Panzer, Fauna Ins. Germ. 1799.)

Rozšíření: Celá Evropa.

Pozorování: Spolu s následujícím druhem tvoří směsici barevných odchylek, tím nesnadněji rozeznávatelných, ježto ani při zcela normálním zbarvení nelze někdy oba druhy bezpečně od sebe rozeznat. Je všude hojná s převládajícími formami *dorsata* K n w. a *vittata* K n w. nebo s různými přechody. Ostatní budou uvedeny níže. Vývoj je neznámý, ale imago bývá zhusta na křovinatých lipách.

Lokalita: Všude (ubique).

F. sagmaria K o n o w.

M: Milkov (Slav.), Jičina (Gr.).

F. albomaculata C a m e r o n. —

M: Vel. Javorník, Ubušín, Brno (Gr.).

F. metapleuritica K o n o w. —

M: Uherčice (Gr.).

F. dorsivittata C a m e r o n. —

M: Jičina (Gr.).

T. inornata C a m e r o n.

(Cameron, Trans. Ent. soc. Lond. 1881.)

Rozšíření: Stř. a sev. Evropa, Sibiř.

Pozorování: Stejně s předešlým druhem a skoro také tak hojná, pokud se dá rozeznat. Bývá průměrně o něco menší.

Lokalita: Všude (ubique).

F. diluta K o n o w, bez hřbetní prouhy.

Č: Čes. Budějovice a okolí (Ba.). —

M: Ubušín (Gr.).

F. melanaspis Ens. —

M: Jičina, Trojačka (Gr.).

F. biguttata K o n o w. —

Č: Koroseky 1 ♂ (Ba.).

T. parvula K o n o w.

(Konow, Revue d'entom. 1890.)

Rozšíření: Stř. Evropa.

Pozorování: Nehojný druh, dosti variabilní. U nás skoro všude, ale nikde hojně.

Lokality: Všude (ubique).

F. atripleuris En s. ♀ — Mesopleury černé. —
M: Milkov (Slav.), Jičina (Gr.).

F. atrilobis En s. ♀, bez bílých skvrn mesonota. —
Č: Černošice (ZM, Sek.).
M: Milkov (Slav.), Bystřička (Gr.).

F. atrifemoribus En s. ♀, se zad. stehny černými:
M: Jičina, Bernartice (Gr.).

F. rubriventris En s. s prostředními sternity rudými. —
M: Milkov (Slav.), Ubušín, Bernartice (Gr.).

T. austriaca Konow.
(Konow, l. c.).

Rozšíření: Stř. a sev. Evropa.

Pozorování: Asi jako předešlý druh.

Lokality: Všude (ubique).

F. rufofemorata En s. se zadními stehny a prostředními segmenty úplně červenými. —
M: Milkov (Slav.), Trojačka, Adamov (Gr.).

F. albata En s. se 2 bílými skvrnami na mesonotu. —
Č: Hradec Král. (ZM, Sek.).
M: Loučka (Gr.).

F. candida En s. s bílým pruhem na mesopleurách.
Č: Hradec Král. (ZM, Sek.).
M: Ubušín (Gr.).

T. arrogans Konow.
(Konow, l. c.).

Rozšíření: Maďarsko, Ostmark (Kärnten), Čechy, Morava.

Pozorování: Vzácný druh, asi teplobytný.

Č: Hradec Král. 1 ♀ (ZM, Sek.).

M: Litovel (Slav.), Brno-Hády, Uherčice, Klentnice (Gr.), Buchlovice (Hach.).

T. fenestrata Konow.
(Konow, l. c.).

Rozšíření: Stř., sev. a záp. Evropa.

Pozorování: Podle Enslina snad jen forma druhu *parvula* Knw. nebo *palmata* Gff., ale v každém případě dosti vzácný zjev.

Č: Černošice, Malá Skála u Turnova (ZM, Klička, Obenb.), Vidov (Ba.).

M: Litovel, Milkov (Slav.), Trojačka, Kniničky (Gr.).

F. nova quadripunctata Gregor: Na thoraxu 4 bílé tečky, zad. stehna červená, téměř bez rýžky, jen vpředu s tečkou. (Maculis albis thoracis 4, femoribus ultimis rubris, vertice sine ruga, antice tantum punctum gerente.) — 1 ♀ ex monte Trojačka (Moravia, coll. Gregor).

T. laticeps Konow.

(Konow, D. Ent. Zt. 1884.)

Rozšíření: Německo, Morava.

Pozorování: Je dosud známa jen ♀ z řídkých nálezů v Německu.

K tomu přistupuje nyní nález z Moravy, nehledíme-li k nerevidovanému údaji z Čech.

Č: Jirny (Pfl.) ?

F. nova *nigrita* Gregor. — Segmenty 3—4 černé, vzadu s 2 velkými červenými skvrnami. Příslušné břišní články skoro celé černé. Zad. stehna a tarsy skoro celé černé. Všecky kyčle s bílou podélnou čarou. — (Ter-
gitis 3—4 *nigris*, postice duabus magnis maculis rubris ornatis, iidem sternitis fere *nigris*. Femoribus atque tarsis ultimis fere *nigris*, coxis omnibus longitudinaliter albstriatis.

M: 1 ♀ ex Jičina in Moravia, 1. VII. 1924, coll. Gregor.

T. Thornleyi Konow.

O tomto velmi vzácném druhu máme jedinou zprávu z Čelákovic (Pfl.), bohužel, nerevidovanou.

T. Cocqueberti Klug.

(Klug, Mag. Ges. Berl. 1814.)

Rozšíření: Stř. Evropa.

Pozorování: Nevzácný druh, u nás s nestejnou hojností, ale jistě všude. Dá se také snadno rozeznat, zejména ♂, jemuž chybí uzavřená obvodová žilka. Larva na různých travách.

Lokalita: Všude (ubique).

F. nova *nigrata* Gregor. — Samičí forma, jejíž hlava a hrud' jsou úplně černé, rovněž tak zad. nohy a částečně i první 2 páry steh. (♀ capite atque thorace totis *nigris*, item pedibus ultimis, femoribus anterioribus partim *nigris*. — Patria: Jičina in Moravia, 1 ♀ 19. V. 1928, coll. Gregor.)

T. Friesei Konow.

(Konow, Wien. Ent. Zt. 1887.)

Rozšíření: Již. a stř. Evropa.

Pozorování: Hojnější druh, který sotva kde chybí, i když není všude příliš častý. Larva na *Holcus mollis* a jiných travách, ba bylo pozorováno kladení i na *Lysimachia vulgaris* (Conde).

Lokalita: Všude (ubique).

T. dubia Konow.(Konow, Revue d'Ent. 1890, *pictipes* Cameron, Trans. Ent. Soc. Lond. 1881.)

Rozšíření: Celá mírnější Evropa.

Pozorování: Dnes se rozumí pod tímto pojmem druhu několik forem, považovaných dříve za samostatné druhy. Avšak rozdíl záleží jen ve zbarvení a kromě toho nejsou ani tyto popsané formy dosti vyhraněné a jsou mezi nimi i přechody. Často najdeme všechny formy sou-

časně a na témže nalezišti. Všecky bývají nevzácné a je to tedy druh v celku z hojnějších.

Lokality: *Forma typica* a

f. *elegans* Konow (D. Ent. Zt. 1884) i *gibberosa* Konow (Revue d'ent. 1890) všude (ubique).

F. nova *scutellaris* Gregor. — Štítek a 3. abdominální čl. po stranách žlutý. (Scutello flavo, lateribus 3. segmenti flavis. — Patria: Bludovice in Moravia 1 ♀ 29. VIII. 1930, coll. Gregor.)

T. spreta Lep.

(Lepeletier, Monogr. Tenth. 1823.)

Rozšíření: Stř. Evropa.

Pozorování: Lokální a vzácný druh, snad teplobytný. Gregor jej našel na Slovensku (Šutovo) a později na již. Moravě.

M: 1 ♂ Uherčice 17. V. 1936 (Gr.).

T. palmata Gff.

(Geoffroy, Ent. Paris 1785, *campestris* Linné, *scutellaris* Panzer.)

Rozšíření: Evropa.

Pozorování: Při značném rozšíření zůstává výskyt vždy jen sporadický. U nás je asi všude, i když nejsou odevšud zprávy. Larva na nízkých rostlinách.

Lokality: Téměř všude (fere ubique).

F. *Franki* Konow (se širokým hřbetním pruhem). —

M: Loučka (Gr.).

Podrod: **TENTHREDOPSIS** i. sp.

Clypeus hluboce vykrojený.

T. floricola A. Costa.

(A. Costa, Fauna Napoli, 1859, *neglecta* Konow, non Lepeletier.)

Rozšíření: Itálie, Maďarsko, Čechy.

Pozorování: Mediteranní prvek, v Uhrách ještě dosti často se vyskytující, jednak zajisté jen velmi ojediněle, jako je na př. náš nález z Čech.

Č: Soběslav 1 ♂ (ZM, Duda).

T. excisa Thoms.

(Thomson, Opusc. Entom. 1870.)

Rozšíření: Celá Evropa.

Pozorování: Jak v typické formě tak i ve f. *binotata* Konow, D. Ent. Ztg. 1884, všude, ale ne právě hojně, někde a v některých letech jen pořídku.

Lokality: Všude (ubique).

T. stigma F.

(Fabricius, Suppl. ent. syst. 1798.)

Rozšíření: Stř. Evropa.

Pozorování: Všude a zpravidla velmi hojně. Také f. *genualis* Konow bývá často mezi typem. O vývoji však nejsou zprávy.
Lokality: Všude (ubique).

T. tessellata Klug.

(Klug, Mag. Ges. Berl. 1814.)

Rozšíření: Evropa, Sibiř.

Pozorování: Nehojný druh, dosti variabilní, s tendencí k melanismu. U nás je poměrně hojnější v celém Polabí, ale odjinud jsou nálezy jen sporadické. Konowem popsána forma *alboplagiata* (Revue d'entom. 1890) je podle Enslina totožná s typem. Larvu popsal R. v. Stein (Wien. Ent. Zt. 1931); byla nalezena na *Aira caespitosa*.

Č: Kolín (Kub.), Hradec Král. (ZM, Uzel, Sek.), Sadská (Šust.), Neratovice, Plzeň (ZM, Duda), Otrádkovice (ZM, Binder), Rožmitál (Syrůvátka), Č. Budějovice, Koroseky (Ba.), Jirny (Pfl.).

M: Litovel, Milkov (Slav.), Brno (Gr.), Koryčany, Haluzice (Hach.).

F. nigratileuris Enslin, D. Ent. Zt. 1913.

Č: Rožmitál (Syrůvátka).

M: Brno (Gr.). — Forma s černými mesopleurami.

F. nigratilobis Enslin, l. c. — Bez bílých skvrn na mesonotu. —

Č: Kolín (ZM, Kub.).

F. nigratiscutis Enslin, l. c. — Jako předešlá, ale s černým scutellem.

Č: Hradec Král. (ZM, Sek.), Koroseky (Ba.).

M: Milkov (Slav.).

T. lactiflua Klug.

(Klug, l. c.).

Rozšíření: Stř. Evropa, Sibiř.

Pozorování: Bývá označována jako vzácná, což souhlasí potud, že není všude. Je však podle Gregora velmi hojná na jaře na známé sprásové stepi u Uherčic, což by svědčilo o pontickém původu. Leč je hojná i v již. Čechách a Obenberger ji našel i v Krkonoších (Riesengebirge).

Bývá zpravidla na lukách a lze ji sesmýkat s trávou i ve větším počtu.

Č: 1 ♀ Libiř (ZM), Koroseky, Doubravice, Srubec, Vidov (Ba.).

M: Uherčice (Gr., Hffr.), Brno (Stejskal).

F. plaga Enslin. —

M: Uherčice (Gr.).

F. nova atra Gregor. — Zadeček černý, zad. nohy rovněž celé černé. (Abdomine nigro, pedibus ultimis totis nigris. — Patria: Uherčice in Moravia, 2 ♀♀ 2. V. 1937, coll. Gregor.)

T. hungarica Klug.

(Klug, l. c.).

Rozšíření: Maďarsko, již. Morava.

Pozorování: Patrně pannonský prvek, hojný v uherské nížině a pronikající i do již. Moravy.

M: 1 ♀ Hodonín (Šust.), 1 ♀ Milotice (Hach.).

Rod: MACROPHYOPSIS Enslin.

(Enslin, D. Ent. Zt. 1913.)

Jediný zástupce tohoto rodu je přechodným tvarem mezi *Tenthredopsis* a *Macrophya*. Prodloužené zad. kyčle upomínají na *Macrophya*, kam byl také dříve řazen. Ale paralelní oči a celistvý 1. tergít svědčí o příbuzenství s *Tenthredopsis*. Proto jej Enslin správně oddělil do zvláštního rodu.

M. nebulosa André.

(André, Spec. Hym. Eur. 1881.)

Rozšíření: Mírnější Evropa, Kavkaz.

Pozorování: Lokální a vzácný druh. U nás dosud jen na Moravě.

M: Milkov 1 ♀ (Slav.), Jičina, Loučka, Trojačka (Gr.).

Rod: SIOBLA Cameron.(Cameron, Trans. Ent. Soc. Lond. 1877, *Encarsioneura* Konow, D. Ent. Z. 1890.)

Jediný evropský zástupce neliší se habitem od černorudě zbarvených druhů *Macrophya*, ale humerální pole je přepaženo dlouhou a šikmou příčkou a clypeus je rovně utatý. Tělo je hřmotnější.

S. Sturmii Klug.

(Klug, Mag. Ges. Berl. 1814.)

Rozšíření: Stř. Evropa, Kamčatka.

Pozorování: Je pravděpodobně rozšířen po celém eursibiřském areálu, ale jen lokálně. Hojnější, ba velmi hojný bývá v horách jako na př. na Šumavě (Böhmerwald), také v nižších polohách sporadicky. Imago poletuje VI—VIII na křovinách, nejčastěji v lesních a hajních porostech na *Impatiens noli tangere*, na níž žijí i trnité larvy.

Č: Krásetín, Koroseky, Srubec, Vidov, Drahotěšice (Ba.).

M: Litovel, Milkov (Slav.), Brno-Ráječek, Jundrov, Loučka, Jičina, Trojačka, Ubušín (Gr.), Babice, Křtiny (Jacentkovský).

Rod: PACHYPROTASIS Hart.

(Hartig, Fam. Bl.-Holzw. 1837.)

Nečetní zástupci tohoto rodu jeví blízké příbuzenství s *Macrophya*, hlavně protáhlými zadními kyčlemi, ale liší se již na první pohled habitem. Jsou mnohem menší a štíhlejší. Oči nejsou sbíhavé, humerální pole uprostřed dlouze stažené. V Evropě 5 druhů, všechny i u nás. Vývoj, pokud je znám, se děje na nízkých rostlinách. Imaga hlavně v jarních měsících.

P. nigronotata Kriech.

(Kriechbaumer, Corr. zool. Ver. Regensburg 1874.)

Rozšíření: Německo, Morava.

Pozorování: Vzácný druh, nalézáný velmi sporadicky v Německu a udávaný také z Čech a Moravy. Týká se to nepochybně udání Steinova a pak by byl snad nalezištěm Chodov (Chodau) v Sudetech. Pro Mo-

ravu pak uvádí Konow jako vždy prostě »Mähren«, aniž by uznal za nutné jmenovati lokalitu a také nálezce, jímž byl nepochybně Slavíček, dodávající Konowovi materiál z Moravy. Byl to asi jediný kus Slavíčkův, neboť v jeho sbírce není a ani v rukopisném sdělení není o něm zmínka. Larva prý na *Plantago major* a *Mentha aquatica* (Brischke).
Lokality: M: »Mähren« (teste Konow).

P. antennata Klug.

(Klug, Mag. Ges. Berl. 1814.)

Rozšíření: Stř. a sev. Evropa, Sibiř, Čína.

Pozorování: Sporadicky v celém eurosibiřském areálu. U nás tu a tam v Čechách i na Moravě, někde, na př. v již. Čechách nevzácně. Larva prý na *Circaea lutetiana* (Enslin) a na *Salix phylicifolia* (For-sius), jistě však i na jiných. Imago V—VII, velmi často na olších (Ba.).

Č: Károv (ZM, Sek.), Kyšičky, Malá Skála (ZM, Obenb.), Černošice (Šust.), Krásetín, Koroseky, Borovnice, Doubravice, Vidov, Srubec (Ba.).

M: Litovel, Milkov (Slav.), Jičina, Trojačka (Gr.), Kyjov (Hach.).

P. rapae L.

(Linné, Syst. nat. 1767.)

Rozšíření: Evropa, Sibiř, Čína, Kamčatka.

Pozorování: Obecný druh, od jara skoro do podzimu, nejspíše jen v jediné protáhlé generaci. Larva je euryphag na nízkých rostlinách, často i jako škůdce zeleniny, řepy a j.

Lokality: Všude (ubique).

P. simulans Klug.

(Klug, Mag. Ges. Berl. 1814.)

Rozšíření: Stř. a sev. Evropa.

Pozorování: Vyskytuje se jen lokálně a ojediněle a také u nás jsou jen sporé nálezy. Larva na *Solidago* a *Scrophularia*.

Č: 1 ♂ Srubec 22. V. 1941 (Ba.).

M: 2 ♀♀ Milkov V—VI (Slav.), 1 ♀ Trojačka 6. VI. 1927 (Gr.).

P. variegata Fallen.

(Fallen, Svensk. Vet. Ak. Handl. 1818.)

Rozšíření: Stř. a sev. Evropa.

Pozorování: Rovněž vzácnější, u nás také jen místy. Larva na *Solanum tuberosum*.

Č: Kolín (Kub.), 1 ♀ Jindř. Hradec (ZM, Duda), 1 ♀ Kunratice (ZM, Šrámek), 1 ♂ Jankov 25. V. 1933, 1 ♀ Doubravice 17. VI. 1941 (Ba.).

M: 1 ♂ 2 ♀♀ Milkov V—VI (Slav.), Ubušín, Loučka, Trojačka, Uherčice (Gr.), Buchlovice (Hach.).

Rod: MACROPHYA D a h l b.
(D a h l b o m, Consp. Tenth. Scand. 1835.)

Průměrně statnější pilatky, nápadné protáhlými zad. nohami (kyčlemi), které je prozrazují již v letu. Také ostruhy zad. holení jsou poměrně delší. Vykrojeným clypeem a krátkou kolmou příčkou humerálního pole se liší od rodů *Siobla* a *Pachyprotasis*. Habitus je často dosti pestrý a u některých druhů nemálo variabilní. Rod je rozšířen ve všech oblastech, nejvíce v palaearktické. Do stř. Evropy proniká na 20 druhů. Vývoj je celkem málo znám. Palaearktické druhy zpracoval Enslin (Syst. Bearb. d. pal. Arten Macrophya, D. Ent. Zt. 1910). Pro jeden druh zřídil Enslin zvláštní podrod.

Podrod: PSEUDOMACROPHYA E n s l i n.

Oči jsou paralelní.

M. punctum-album L.

(L i n n é, Syst. nat. 1767.)

Rozšíření: Téměř celá Evropa.

Pozorování: Tento pestrý a nápadný druh je hojnější jen v teplejší části Evropy. Také u nás je omezen na místa klimaticky příznivější a chybí v drsnějších pahorkatinách. Nicméně je rozšířen po velké části obou zemí. Imaga obletují *Ligustrum* (V—VII, ♂ je však vzácnější), kde také žijí larvy, tyto i na *Fraxinus*, *Quercus*, ba i *Crataegus*.

Lokality: Téměř všude (fere ubique).

Podrod: MACROPHYA i. sp.

Oči jsou dolů konvergentní. Všecky druhy létají zpravidla V—VII, často ještě v srpnu.

M. rufipes L.

(L i n n é, Syst. nat. 1758.)

Rozšíření: Evropa, Malá Asie.

Pozorování: Vzácnější a u nás takřka jen na teplejších místech.

Č: Kolín (Kub.), Čáslav (ZM, Duda), Chuchle, Radotín (ZM, Holík).

M: Milkov (Slav.), Ubušín, Brno-Hády (Gr.), Milotice (Hach.).

M. diversipes S c h r a n k.

(S c h r a n k, N. Mag. Lieb. Ent. 1782.)

Rozšíření: Evropa, záp. Asie.

Pozorování: Dostí hojný druh, ale výše na sever řidší. Také u nás lze mluvit o hojnosti leda v teplých a nižších polohách, jinde jen po řídku. Vedle typu jsou hojné: *f. eximia* M o c s. s bílými kresbami abdomina a *f. immaculativentris* O. C o s t a s úplně černým abdomenem.

Lokality: Všude (ubique).

F. nigratarsis E n s l i n s černými tarsy a zad. tibíemi. —

Č: 1 ♀ Jankov (Ba.). —

M: Milkov (Slav.).

F. corallipes Eversmann má zadeček černý, kraje pronota, teguly a scutellum světlé:

Č: »Bohemia« (Strobl), Němá Strouha u Č. Bud. (Pfl.).

F. masculina Enslin je ♀ se žlutým clypeem. —

M: Jimramov (Gr.).

M. sanguinolenta Gm.

(Gmelin-Linné, Syst. nat. 1790.)

Rozšíření: Evropa.

Pozorování: Celkem hojnější, velmi variabilní ve zbarvení, zvláště tarsů. U nás všude i s hojnými formami *poecilopus* Aich. a *trochanterica* O. Costa, také v jiných nepatrných odchylkách a přechodech.

Lokality: Všude (ubique).

M. pallidilabris O. Costa.

(O. Costa, Rendic. accad. fis. Napol. 1899, *cognata* Mocsáry, Term. Füz. 1881, non Fallen.)

Rozšíření: Stř. Evropa.

Pozorování: Lokální a vzácný druh. U nás jen málo nálezů.

Č: Benešov u Prahy (Kub.), 1 ♀ »Bohemia« (ZM), 1 ♀ Č. Budějovice 21. V. 1935 (Ba.).

M: Milkov (Slav.), Kojetín, Jičina, Brno-Hády, Uherčice (Gr.).

M. erythrocnema A. Costa.

(A. Costa, Fauna Napol. Tenth. 1859.)

Rozšíření: Již. a stř. Evropa.

Pozorování: Mediterranní druh, ve stř. Evropě jen v příznivějších polohách, tak u nás na Moravě.

M: Uherčice, Brno, Jundrov, Ubušín ♂♀ (Gr.), Kyjov (Hach.).

M. teutona Panz.

(Panz. Fauna Ins. Germ. 1799.)

Rozšíření: Již. a stř. Evropa, záp. Asie.

Pozorování: Pontomediterranní, proniká přes Slovensko až do již. Moravy.

M: ♂♀ Milkov (Slav.), 1 ♂ 2 ♀♀ Uherčice (Gr.).

M. militaris Klug.

(Klug, Mag. Ges. Berl. 1814.)

Rozšíření: Již. a stř. Evropa.

Pozorování: Asi mediterranní, neboť ve stř. Evropě žije skoro jen na teplých místech; ♂ je vzácný.

Č: Chuchle, Závist (ZM, Duda, Šust.), okolí Prahy (Pfl.), Libnič, Doubravice 3 ♀♀ 1 ♂ (Ba.).

M: Litovel, Milkov (Slav.), Ubušín, Jičina (Gr.).

M. blanda F.

(Fabricius, Syst. ent. 1775.)

Rozšíření: Evropa, Malá Asie.

Pozorování: Hojnější druh, zejména v hajních porostech, v drsnějších pahorkatinách porůznu. Gregor našel u Brna *hermaphrodita* se samčími znaky na pravé polovině, hlavně na abdominu. Články 3—5 jsou červené, ale vpravo černě skvrnitě. Tykadla delší a uprostřed širší.

Lokality: Všude (ubique).

M. annulata Gff.(Geoffroy, Ent. Paris 1785, *neglecta* Klug, Mag. Ges. Berl. 1814.)

Rozšíření: Evropa, Sibiř.

Pozorování: Velmi hojný druh, konstantní ve zbarvení. Vývoj je však dosud neznámý.

Lokality: Všude (ubique).

M. duodecimpunctata L.

(Linné, Syst. nat. 1758.)

Rozšíření: Evropa, záp. Asie.

Pozorování: V celém areálu hojný druh. Larva podle jedněch na Alnus, podle R. v. Steina na Carex a podobá se larvě *Tenthredopsis Cocqueberti*.

Lokality: Všude (ubique).

M. albipuncta Fallén.

(Fallén, Svensk. Vet. Ak. Handl. 1818.)

Rozšíření: Stř. a sev. Evropa.

Pozorování: Vyskytuje se vždy jen lokálně a nehojně. Larva prý na *Geranium sylvaticum* (Forsius 1918.)

Č: Kolín (Kub.), Neratovice (ZM, Obenb.).

M: ♂♀ Jičina, Loučka (Gr.).

F. vicina Lepeletiers černými mesopleurami. —

Č: 1 ♀ Hradec Král. (ZM, Sek.).

M: 1 ♀ Jičina (Gr.).

M. crassula Klug.

(Klug, Mag. Ges. Berl. 1814.)

Rozšíření: Již. a stř. Evropa, záp. Asie.

Pozorování: Spíše v teplejší Evropě, tak na Slovensku místy hojnější, v našich zemích jen porůznu. Imago často kolem *Sambucus ebulus*, kde žije asi také larva, ačkoliv Rudow uvádí také *Corylus* a *Carpinus*.

Č: 1 ♀ »Bohemia« (ZM), 1 ♂ 2 ♀♀ Koroseky (Ba.).

M: 1 ♂ Milkov (Slav.), Jičina (Gr.).

M. albicincta Schrank.

(Schrank, Beitr. z. Naturg. 1776.)

Rozšíření: Evropa, záp. Asie.

Pozorování: Nevzácný druh, také u nás všude s porosty *Sambucus* *ebulus*, živné rostliny larev. Mezi typem často f. *decipiens* Konow.

Lokality: Všude (ubique).

F. *candidata* Ensl. —

M: Jičina (Gr.).

M. rustica L.

(Linné, Syst. nat. 1758, *montana* Scopoli.)

Rozšíření: Středomoří, celá Evropa, Malá Asie.

Pozorování: Velmi hojný druh, nápadný žlutými kresbami ♀, často v množství na Umbelliferách. Larva asi jako euryphag na nízkých rostlinách, ale určité zprávy nejsou.

Lokality: Všude (ubique).

F. *tegularis* Konow. — M: Litovel (Slav.)

F. *scutellaris* Ensl. a *pleuralis* Ensl. dosud jen na Slovensku (Gr.).

M. ribis Schrank.

(Schrank, Enum. Ins. Austr. 1781.)

Rozšíření: Stř. Evropa.

Pozorování: Vyskytuje se všude a kde jsou hojnější porosty *Sambucus*, tam i v množství. Larva prý na *Ribes* (Schrank), ale spíše na *Sambucus* (Kaltenbach). Bylo pozorováno kladení na *Sambucus nigra* (Ba.).

Lokality: Všude (ubique).

M. carinthiaca Klug.

(Klug, Mag. Ges. Berl. 1814.)

Rozšíření: Již. a stř. Evropa.

Pozorování: Ve stř. Evropě jen vzácně v teplejších polohách.

Č: Kolín (Kub.).

M: 1 ♂ 2 ♀♀ Milkov (Slav.), Brno, Uherčice, Čejč, Jičina, Ubušín (Gr.).

(Na Slovensku našel Gregor také jižní druhy *M. postica* Brullé a *M. albimacula* Mocsáry. Je možno, že žijí i na již. Moravě.)